

ka na Kureščku, in jih odpeljali v zapor v Ljubljano. Nekatere so izpustili, veliko pa so jih odpeljali v taborišče Gonars.

Pridobivanje z nasiljem

To nasilje naj bi odvrnilo odporne od akcij. Ker pa so komunisti izpolnjevali predvsem politiko revolucije, jih seveda to nasilje in trpljenje civilnega prebivalstva ni zanimalo. Nasprotno, bilo jim je v korist, saj so pri ljudeh žigosali okupatorjevo nasilje, da bi tako prikrili svoje akcije, ki so ga povzročile. Namen je bil torej, da se zaradi obojega nasilja (najprej partizanskega, potem pa povračilnega okupatorjevega) »navadni« ljudje znajdejo v ekstenzijskih stiski. Takšni pa so hitro dovezni do iskanja pomoči, ki jim jo kdo ponudi. Komunisti so seveda ponujali »zavezo« v gozdu oziroma da se ljudje zatečejo pod njihovo »zaščito«. Tam so jih s propagando hitro obdelali, da so videli le nasilje okupatorja, medtem pa so jih partizani že vključili v svoje vrste, kjer so postali »navadni« vojaki. Pod vtisom propagande o nasilnem okupatorju in obljubah po pravični prihodnosti v tistih specifičnih razmerah ljudje niso opazili, pripadniki kakšne vojske so pravzaprav postali. Ves

Slovence, ki so jih iz različnih »razlogov« določili za »sovražnike«, so ubijali brez usmiljenja in na veliko. Kardelj in Kidrič pač nista poznala usmiljenja, revolucija je poznala le smrt in na njenih temeljih prevlado storilcev teh smrti nad drugimi.

čas so jim govorili, da vojske, ki se bori za svobodo in pravičnejšo družbo. Oboje pa je bilo še neke v prihodnosti in ne v sedanjosti, da bi to »svobodo« in »pravico« lahko okusili.

»Španca« in revolucija

Po teh dogodkih je član komunističnega »pokrajinskega komiteja« Aleš Bebler (ki se je pred tem »izšolal« v španski državljanski vojni) oblikoval bataljon Ljube Šerčerja (Šerčerjev bataljon). Za poveljnika je postavil Mirka Bračiča, za političnega komisarja – to je bila že poleg tega, da je bil komandant, zaupanja vreden komunist, dodatna komunistična varovalka –, Janeza Hribarja. Bebler je nato čete bataljona poslal na nove naloge. Poleg tega je oblikoval posebno paravojaško skupino, ki se je imenovala »leteča udarna skupina«, vodil jo je Stane Semič - Daki (prav tako prekaljen in politično oblikovan med špansko državljansko vojno), njena naloga pa je bila že čisto revolucionarna, saj je bila uperjena proti Slovincem in ne toliko proti okupatorju. Odšla je na Mokrc in Barje. Štela je le dvanajst izbranih borcev, zato da se je lažje oskrbovala in premikala. Bila je zelo aktivna. Ker je tudi pridobivala nove pripa-

dnike, se je do aprila okrepila in se razdelila v tri skupine, ki so jih vodili Semič - Daki, Jože Kamnikar - Arti in Zdravko Prebil - Abi. Večkrat so »napadli« (le streljali iz zased) na okupatorjeve vojake in izvedli manjše diverzije. Toda, kar je ključno, začeli so vdirati v domove, praviloma ponoči, ugrabljati, groziti in ubijati civiliste.

Ugrabitve in umori

Franci Strle je v knjigi *Tomšičeva brigada*, uvodni del, 1981 (str. 252–253) opisal zločinsko »akcijo« »leteče patrolje«: »Manjša skupina Leteče udarne patrolje pod vodstvom Jožeta Kamnikarja - Artija je že 10. aprila 1942 v gozdičku pri gradu Lisičje čakala razvpito italijansko priležnico in izdajalko, ki bi morala tja priti na sprehod z italijanskim tenentejem. Toda namesto nje se je tam pojavila množica karabinjerjev, zato Artijevi fantje niso tvegali napada. Previdno so se oddaljili v gozd, zvečer pa so pohiteli 'na obisk' v ljubljansko predmestje Rudnik. Na domu so zasačili bivšega orožnika Stanislava Trontlja in ga prijeli skupaj z ženo Katarino. Trontelj je bil s tajnim belogardističnim poveljem določen za komandanta bele garde, ki naj bi se osnovala na Galjevi. Za njim je prišel na vr-

Uničena cerkev na Kureščku

la pri peskokopu in le kakih tristo metrov pod gradom Lisičje, kjer je bilo blizu sto Italijanov. Le malo dalje na spodnji strani pa je bil že omenjeni italijanski bunker. Izdajalka se je počutila varno. Toda drzni borci Leteče udarne patrolje so v noči na 18. april 1942 hišo obkolili, postavili varovalne zasede proti gradu Lisičje in Javorniku, nato pa vdrli v izdajalsko hišo. Pokončali so Marijo in njeno mater Rozo Rupnik. Prva se je spečala z laškim poročnikom, druga se je zadovoljevala z njegovim slugom. »

Partizani »leteče udarne patrolje« so v Lanišču pri Škofljici umorili mamo Rozo (roj. leta 1889) in hčerko Maro Rupnik (roj. leta 1919), po domače Klemenovi.

10. maja 1942 so v Mačkovcu nad Robom, kjer so imeli tabor, umorili desetčlansko skupino Romov. Morda le zato, da so se polastili njihovih dveh konjev.

Uničevanje »nasprotnikov«

Za vse te, za člane »leteče udarne patrolje«, za člane bataljona Ljube Šerčerja Notranskega odreda, kot za druge tedanje komunistično-partizanske enote velja, da so se tako že spomladi 1942 prekalili v revolucionarnih umorih. »Seveda« so ubijali »izdajalce« in ne Slovencev oziroma civilistov. V naslednjih mesecih in letih so postali nosilci posebne »politike« v partizanski paravojski. Skrbeli so za komunistično, to je revolucionarno plat partizanstva.

Slovence, ki so jih iz različnih »razlogov« določili za »sovražnike« (striktno so jih imenovali s tem izrazom), so ubijali brez usmiljenja in na veliko. Kardelj in Kidrič pač nista poznala usmiljenja, revolucija je poznala le smrt in na njenih temeljih prevlado storilcev teh smrti nad drugimi. ■

Nadaljevanje prihodnjč

sto župnikov opričnik Jože Goli, ki je malo pred tem končal posebno šolo katoliške akcije. Iskali o ga najprej na domu, nato so šli gledat še v župnišče na Rudniku. Tudi tam so pretaknili vse, toda zaman – župnik Karol Zajc ni hotel o njem nič vedeti. Tedaj je Janeza Kamnikarja - Matička prijel, da je šel pogledat še v veliki farovski dimnik, in glej ga zlomka: Goli je tičal prav tam. Vse tri so zvezali in jih čez Barje odgnali proti Mačkovcu ...»

Množični pomori

Jože Kamnikar - Arti je bil doma z bližnje Lavrice. Pri zgornjem opisu umora se je Strle zmotil ali je kak dogodek pomešal. Po ustnih virih, ki sem jih dobil ob postavitvi farnih spominskih plošč na Rudniku, so zakonca Staneta in Katarino Trontelj (Trontelj je bil bivši orožnik) zjutraj našli domačini ubita nedaleč od hiše. Jožeta Golija so partizani ugrabili in odgnali 9. septembra 1942, njegovo truplo pa po desetih dneh našli v gozdu Klen pod Molnikom popolnoma polomljeno.

»Izdajalsko« dekle očitno partizanom ni »dalo miru«. Strle je tako opisal naslednji prizor (str. 254): »Hiša v Lanišču štev. 18 – tu je prebivala izdajalka – je bi-